

61974J0074

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 14 MAI 1975*

Comptoir National Technique Agricole (CNTA) SA

împotriva

Comisiei Comunităților Europene

Cauza 74/74

În cauza 74/74,

COMPTOIR NATIONAL TECHNIQUE AGRICOLE (CNTA) SA, Paris, reprezentat de către Jean-François Péricaud, avocat în Baroul din Paris, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul lui J. Wolter, 2, rue Goethe,

reclamant,

împotriva

COMISIEI COMUNITĂȚILOR EUROPENE, reprezentată de către consilier juridic, J. H. J. Bourgeois, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului P. Lamoureux, 4, boulevard Royal,

pârâtă,

având ca obiect o acțiune în despăgubiri pentru plata de daune-interese în temeiul articolului 215 al doilea paragraf din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din R. Lecourt, președinte, J. Mertens de Wilmars și Mackenzie Stuart, președinți de cameră, A. M. Donner, R. Monaco, P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen (raportor) și A. O'Keefe, judecători,

avocat general: A. Trabucchi
grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

* Limba de procedură: franceza.

1 Acțiunea introdusă la 1 octombrie 1974, vizează obligarea Comunității Economice Europene la plata sumei de 955 130,47 FF pentru repararea prejudiciului cauzat ca urmare a retragerii, prin Regulamentul nr. 189/72 al Comisiei din 26 ianuarie 1972, a unor sume compensatorii aplicabile semințelor de colză și rapiță și uleiurilor obținute din aceste semințe.

Cu privire la admisibilitate

2 Pârâta Comisia obiectează că acțiunea este inadmisibilă prin faptul că cererea introductivă nu ar conține indicațiile necesare, în conformitate cu articolul 19 din statutul Curții și articolul 38 alineatul (1) din regulamentul de procedură, în ceea ce privește obiectul litigiului și motivele pe care se bazează cererea.

3 Fiind vorba de o acțiune în despăgubiri în temeiul articolelor 178 și 215 din tratat și nu de o acțiune pentru executarea unei obligații ce are ca obiect o sumă de bani, cererea ar fi greșit întocmită, deoarece nu ar conține nici un element referitor la existența unui prejudiciu, diferit de pierderea care rezultă din retragerea compensațiilor bănești.

4 Greșelile invocate nu au fost de natură să împiedice Comisia să își apere efectiv interesele, nici să îngreuească Curtea în exercitarea controlului său jurisdicțional, iar reclamantul a făcut, de altfel, toate precizările utile în cursul procedurii.

5 În memoriul în replică, reclamantul a precizat că, în concluziile inițiale, a solicitat Curții să constate printr-o hotărâre interlocutorie că este obligația Comunității să repare pretinsul prejudiciu cauzat și să nu se pronunțe decât după expertiza privind întinderea exactă a prejudiciului și suma despăgubirii.

6 Acțiunea este, prin urmare, admisibilă.

Cu privire la fond

7 Reclamantul susține că abrogarea sumelor compensatorii aplicabile semințelor de colză și rapiță prin Regulamentul nr. 189/72 i-a cauzat un prejudiciu, pe de o parte, referitor la anumite cantități de semințe care fac obiectul unei stabiliri în avans a unui ajutor, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului nr. 136/66 al Consiliului din 22 septembrie 1966 privind organizarea comună a piețelor în sectorul uleiurilor și grăsimilor și, pe de altă parte, referitor la anumite cantități destinate exportului către o țară terță și pentru care restituirile fuseseră stabilite în avans în temeiul aceluiași regulament.

8 Regimul sumelor compensatorii instituit prin Regulamentul nr. 974/71 al Consiliului din 12 mai 1971 presupune, în versiunea în vigoare la momentul faptelor în litigiu, opțiunea pentru un stat membru, care admite pentru moneda sa un curs de schimb mai mare decât limita de fluctuație autorizată de reglementările internaționale, de a percepe la import și de a acorda la export sume compensatorii pentru anumite produse agricole, în măsura în care punerea în aplicare a acestui curs de schimb ar determina perturbări în cadrul schimburilor de produse în cauză.

9 Este de competența Comisiei, după primirea avizului comitetelor de gestionare, să constate existența acestei situații.

10 Regimul sumelor compensatorii, care la început nu era aplicat produselor care intră sub incidența sectorului grăsimilor, a fost extins la semințele de colză și rapiță și la uleiurile din aceste semințe prin Regulamentul nr. 1471/71 al Comisiei din 9 iulie 1971 și care urmărește recolta a cărei comercializare era programată să înceapă la începutul campaniei 1971-1972.

11Ca urmare a modificării cursurilor de schimb în raport cu dolarul, survenită în decembrie 1971, regimul sumelor compensatorii, care se aplica anterior în Republica Federală Germania, Belgia, Luxemburg și în Țările de Jos, a fost extins la celelalte state membre, printre care și Franța.

12 Sumele care se aplică de la 3 ianuarie 1972, inclusiv sumele care se aplică în Franța pentru semințele de colză și rapiță, au fost stabilite prin Regulamentul nr. 17/72 al Comisiei din 31 decembrie 1971.

13 Noile sume compensatorii, ținând seama de cursurile de schimb constatate între 13 și 19 ianuarie, au fost stabilite prin Regulamentul nr. 144/72 al Comisiei din 21 ianuarie 1972, intrat în vigoare la 24 ianuarie 1972.

14 În cele din urmă, prin Regulamentul nr. 189/72 din 26 ianuarie, publicat în Jurnalul Oficial la 28 ianuarie și intrat în vigoare la 1 februarie 1972, Comisia a retras sumele compensatorii care se aplică semințelor de colză și rapiță și uleiurilor din aceste semințe, considerând că situația pieței era de așa natură, încât punerea în aplicare a acestor sume nu se mai dovedea indispensabilă pentru evitarea perturbărilor în cadrul schimburilor acestor produse.

15 Stabilirea în avans a ajutorului și a restituirilor la export, pe care se bazează reclamantul pentru a-și susține cererea în despăgubiri, i-a fost acordată acestuia între 6 și 21 ianuarie 1972, adică în timpul perioadei în cursul căreia sumele compensatorii pentru semințele de colză și rapiță erau aplicabile în Franța.

16 Întrucât actul criticat are un caracter normativ și presupune o măsură de politică economică, Comunitatea nu este răspunzătoare pentru prejudiciul cauzat persoanelor fizice ca urmare a acestui act, ținând seama de dispozițiile articolului 215 al doilea paragraf din tratat, cu excepția cazului în care există o încălcare caracterizată în mod suficient de o normă superioară de drept care protejează persoanele fizice.

17 În această privință, reclamantul susține în primul rând că, prin eliminarea sumelor compensatorii prin Regulamentul nr. 189/72, Comisia a încălcat dispozițiile Regulamentului de bază nr. 974/71 al Consiliului.

18 Acest regulament, atribuind Comisiei competența de a constata dacă respectivele condiții necesare pentru a pune în aplicare sumele compensatorii sunt îndeplinite, nu i-ar permite acesteia să adopte o decizie de abrogare a sumelor compensatorii deja instituite și ar solicita, în orice caz, ca decizia Comisiei să fie adoptată pe baza unei aprecieri numai a elementelor monetare, cu excepția elementelor economice de care Comisia ar fi ținut seama în speță.

19 Rezultă din articolul 1 alineatul (2) ultima teză din Regulamentul nr. 974/71 că opțiunea pentru statele membre de a pune în aplicare sumele compensatorii nu poate fi exercitată decât în cazul în care măsurile monetare vizate ar determina perturbări în cadrul schimburilor comerciale de produse agricole.

20 Punerea în aplicare a sumelor compensatorii fiind o măsură cu caracter excepțional, această dispoziție trebuie înțeleasă ca enunțând o condiție nu doar a introducerii, dar și a menținerii sumelor compensatorii pentru un anumit produs.

21 Comisia dispune de o mare putere de apreciere pentru a considera dacă măsurile monetare vizate ar putea determina perturbări în cadrul schimburilor comerciale ale produsului în cauză.

22 Pentru a aprecia riscul unor astfel de perturbări, îi este permis Comisiei să ia în considerare condițiile pieței, precum și factorii monetari.

23 Nu s-a stabilit depășirea de către Comisie a limitelor competenței sale, astfel cum au fost definite atunci când aceasta a estimat, la sfârșitul lunii ianuarie 1972, că situația pieței de semințe de colză și rapiță era de așa natură încât punerea în aplicare a sumelor compensatorii pentru aceste produse nu mai era necesară.

24 Reclamantul pretinde, în plus, că retragerea sumelor compensatorii prin Regulamentul nr. 189/72 era incompatibilă cu articolul 7 din Regulamentul nr. 974/71 care prevede că nu se poate face uz, parțial sau temporar, de autorizarea prevăzută de regulament.

25 În temeiul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 974/71, un stat membru care a adoptat anumite măsuri de ordin monetar este „autorizat” să pună în aplicare sume compensatorii.

26 Articolul 7, care reia expresia „autorizare”, se adresează numai statelor membre și nu vizează competențele Comisiei.

27 Prin urmare, Regulamentul nr. 189/72 nu poate fi considerat contrar legii în ceea ce privește dispozițiile Regulamentului nr. 974/71.

28 Reclamantul susține, în al doilea rând, că retragerea sumelor compensatorii de la 1 februarie 1972 a încălcat principiul securității juridice, pe de o parte, având efecte retroactive și, pe de altă parte, nerecunoscând încrederea legitimă a părților interesate în menținerea sumelor compensatorii pentru operațiunile în curs.

29 În ceea ce privește mai întâi problema retroactivității, este necesar să se amintească faptul că sumele compensatorii se aplică la importul și acordate la exportul mărfurilor în cauză și că nu este posibil să se fixeze în avans nici o sumă.

30 Rezultă că dreptul actual de a beneficia de o sumă compensatorie la export este creat numai prin realizarea exportului și numai începând cu data la care acesta are loc.

31 Regulamentul nr. 189/72 din 26 ianuarie 1972, publicat în Jurnalul Oficial la 28 ianuarie și intrat în vigoare la 1 februarie 1972, s-a aplicat numai exporturilor și importurilor realizate începând cu această dată, pe când cele efectuate înaintea acestei date au continuat să facă obiectul reglementării anterioare.

32 Regulamentul nu are, prin urmare, efect retroactiv în sensul propriu al expresiei.

33 Reclamantul pretinde, în plus, că retragerea sumelor compensatorii cu efect imediat a adus atingere principiului încrederii pe care o avea în menținerea lor, în momentul în care acesta a

solicitat stabilirea în avans a ajutoarelor și a restituirilor la export, angajându-se astfel în mod definitiv față de autoritățile competente cu privire la operațiunile comerciale la care acesta nu putea renunța, fără a pierde cauțiunea vărsată.

34 Este necesar în această privință să se examineze separat situația în ceea ce privește stabilirea în avans, pe de o parte, a ajutoarelor și, pe de altă parte, a restituirilor la export.

35 În ceea ce privește cantitățile de semințe pentru care ajutorul a fost stabilit în avans și care din această cauză nu erau destinate exportului, reclamantul nu putea beneficia în mod direct de nici o sumă compensatorie.

36 În cazul în care este adevărat că regimul sumelor compensatorii vizează în special să protejeze nivelul prețurilor în statul membru în cauză împotriva perturbărilor care ar putea rezulta din instabilitatea monetară, este în orice caz evident în cazul de față, că retragerea sumelor compensatorii în sectorul grăsimilor de la 1 februarie 1972 nu a afectat în mod semnificativ prețurile la semințele de colză pe piața franceză.

37 Trebuie să se concluzioneze că nici un prejudiciu nu a fost cauzat reclamantului prin Regulamentul nr. 189/72 în ceea ce privește cantitățile de semințe care nu erau destinate exportului.

38 În ceea ce privește, pe de altă parte, cantitățile destinate exportului și pentru care reclamantul a obținut stabilirea în avans a restituirilor, este necesar să se observe că obiectivul regimului sumelor compensatorii, astfel cum rezultă din reglementarea comunitară, este de a evita dificultățile pe care instabilitatea monetară poate să le creeze pentru buna funcționare a organizațiilor comune ale piețelor, mai degrabă decât acela de a proteja interesele individuale ale operatorilor economici.

39 Într-adevăr, condițiile care reglementează punerea în aplicare și eliminarea regimului sumelor compensatorii într-un anumit sector nu iau în considerare situațiile individuale ale comercianților și nu le oferă acestora garanția unei aplicări continue a regimului.

40 Rezultă din aceasta că regimul sumelor compensatorii nu poate fi considerat drept echivalent cu o garanție pentru operatorii economici împotriva riscurilor de modificare a cursurilor de schimb.

41 Nu este mai puțin adevărat că punerea în aplicare a sumelor compensatorii îndepărtează, în practică, riscul de schimb valutar, astfel încât un comerciant, chiar dacă este prudent, poate fi adus în situația să nu fie acoperit împotriva unui asemenea risc.

42 În aceste circumstanțe, comerciantul poate, în mod legitim, să se aștepte ca, în cazul tranzacțiilor sale irevocabile, pentru că a obținut, drept garanție, certificate de export care prezintă o stabilire în avans a sumei restituirii, nu va interveni nici o modificare neprevăzută, modificare care ar putea avea ca efect, prin reexpunerea la riscul de schimb valutar, provocarea de pierderi inevitabile.

43 Răspunderea Comunității ar fi, prin urmare, asumată în cazul în care, în absența unui interes public peremptoriu în sens contrar, Comisia ar elimina, cu efect imediat și fără avertisment, punerea în aplicare a sumelor compensatorii într-un anumit sector fără a pierde măsurile

tranzitorii care, cel puțin, ar permite unui operator economic fie să evite pierderea ce i-ar fi fost cauzată prin punerea în executare a contractelor de export a căror realitate și irevocabilitate sunt stabilite prin fixarea în avans a restituirilor, fie să fie despăgubit pentru această pierdere.

44 În absența unui interes public peremptoriu, Comisia, neincluzând în Regulamentul nr.189/72 măsuri tranzitorii care să protejeze încrederea pe care operatorul putea, în mod legitim, să o aibă în reglementarea comunitară, a încălcat o normă superioară de drept și a angajat astfel răspunderea Comisiei pentru aceasta.

45 În ceea ce privește întinderea prejudiciului care trebuie reparat, este necesar să se ia în considerare faptul că menținerea sumelor compensatorii nu era în nici un mod garantată reclamantului și că acesta nu putea, prin urmare, în mod legitim să realizeze, în orice circumstanțe, beneficiile pe care i le-ar fi adus contractul sub regimul sumelor compensatorii.

46 Protecția pe care acesta o poate pretinde datorită încrederii sale legitime este numai aceea de a nu suferi pierderi de pe urma retragerii acestor sume.

47 Întrucât suma despăgubirii datorată reclamantului nu poate fi determinată în stadiul actual al procedurii, este necesar să se constate, printr-o hotărâre interlocutorie, că îi revine Comisiei obligația de a despăgubi reclamantul de pierderea cauzată în urma retragerii sumelor compensatorii, în cadrul desfășurării exporturilor pentru care restituirile fuseseră stabilite prin certificatele din 6 ianuarie 1972, rezervându-și determinarea sumei despăgubirii fie prin acordul comun al părților, fie prin acordul Curții, în lipsa unui astfel de acord.

pentru aceste motive,

CURTEA,

hotărăște prin ordonanță președințială:

1) Comisia Comunităților Europene trebuie să despăgubească Comptoir national technique agricole pentru pierderea cauzată, în baza Regulamentului nr. 189/72 din 26 ianuarie 1972, în cadrul desfășurării exporturilor pentru care restituirile fuseseră stabilite prin certificatele din 6 ianuarie 1972.

2) Părțile vor transmite Curții, în termen de șase luni de la pronunțarea prezentei hotărâri, valoarea sumei despăgubirii stabilită de comun acord.

3) În lipsa unui acord, părțile vor trimite Curții, în același termen, concluziile acestora cu sumele detaliate.

4) Cheltuielile de judecată sunt rezervate.

Lecourt Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Monaco
 Pescatore Kutscher Sørensen O'Keefe

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 14 mai 1975.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
R. Lecourt